

Firma transportowa może wypłacać kierowcom mniejszy ryczałt noclegowy - uchwała SN **Łukasz Napiórkowski, [prawnik Warszawa](#), Rödl & Partner**

Firma transportowa może w sposób mniej korzystny ustalić zasady wypłacania ryczałtu za nocleg w kabinie samochodu w trakcie podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym, niż wynikałoby to z obowiązujących przepisów dotyczących ustalania świadczeń dla pracowników sfery budżetowej znajdujących się w podróży służbowej.

Tak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z 26 października 2017 r., III PZP 2/17.

Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawionemu powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zapadło na kanwie sprawy pracownika prywatnej firmy transportowej zatrudnionego na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym. Pracownik ten wniósł pozew przeciwko swojemu pracodawcy o wypłatę należnych mu diet i ryczałtów za nocleg w podróży służbowej.

Zgodnie z umową łączącą go z pracodawcą przysługiwało mu prawo do zwrotu uzasadnionych wydatków związanych z podróżą służbową do wysokości określonej stosownymi przepisami lub limitami określonymi przez pracodawcę. U pozwanego obowiązuje regulamin wynagradzania, który m.in. określa należności przysługujące pracownikom z tytułu podróży służbowych, w szczególności mają oni prawo do diet oraz ryczałtów za nocleg. Pracownik wielokrotnie przebywał w delegacjach poza granicami kraju. Pracodawca nie zapewniał mu bezpłatnego noclegu. Wykonując przewóz ładunku, powód noclegi spędzał w kabinie samochodu. Z rozliczenia delegacji wynikało zdaniem sądu pierwszej instancji, że powód otrzymał ryczałt za 302 noclegi na podstawie obowiązującego u pozwanego regulaminu wynagradzania, w którym kwota ryczałtu była niższa niż ta wynikająca z obowiązujących przepisów prawa – wobec czego zasądził na rzecz kierowcy brakującą kwotę.

Pozwana firma transportowa złożyła apelację od wyroku sądu pierwszej instancji, wskazując m.in. że pracodawca spoza sfery budżetowej nie jest zobowiązany do wypłaty ryczałtu za nocleg w wysokości limitu określonego w załączniku do rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju niezależnie od poniesionych na ten cel kosztów przez pracownika i udokumentowania tego faktu. Sąd okręgowy oddalił jednak apelację pozwanego i podzielił wszystkie ustalenia sądu pierwszej instancji. Zdaniem sądu drugiej instancji ustalenia stron w zakresie wysokości wynagrodzenia nie mogą być sprzeczne z przepisami dotyczącymi wysokości ryczałtu za noclegi, ani nie mogą określać w sposób mniej korzystny niż przepisy prawa pracy uprawnień kierowcy.

Wyrok sądu okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną w całości strona pozwana. Na skutek wyłonienia się przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, Sąd Najwyższy przekazał to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego sądu.

26 października 2017 r. uchwałą 7 sędziów Sąd Najwyższy stwierdził, że „ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę poniżej 25 proc. limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (DzU nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (DzU poz. 167)\".

KOMENTARZ EKSPERTA

Łukasz Napiórkowski, prawnik w warszawskim biurze Rödl & Partner

Uchwała SN jest przełomowa, gdyż posiada moc zasady prawnej i będzie kształtowała linię orzecniczą w przedmiocie minimalnej wysokości należności z tytułu podróży służbowej.

Wyrok ten ma szczególne znaczenie również z uwagi na wcześniejszy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15 (DzU z 2016 r., poz. 2206), w którym Trybunał doszedł do wniosku, że ustawodawca, odsyłając w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do zasad ogólnych przewidzianych w kodeksie pracy – tj. art. 77⁵ § 3–5 k.p. a następnie do rozporządzeń - nie uwzględnił specyfiki wykonywania zawodu kierowcy w transporcie międzynarodowym.

Należy zauważyć, iż od momentu utraty mocy wymienionego przepisu, w zakresie, w jakim znajduje on zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, SN znacząco zmienił korzystne dla kierowców podejście do ryczałtów za noclegi.

Aktualna linia orzecnicza pozwala przyjąć, że obecnie wobec kierowców w transporcie międzynarodowym nie należy stosować przepisów wykonawczych wydanych z upoważnienia art. 77⁵ k.p., gdy zakładowe źródła pracy (regulaminy wynagradzania) czy też umowa o pracę określają w sposób odmienny przysługujący pracownikowi ryczałt noclegowy. Przepisy zakładowe mogą zatem przewidywać również mniej korzystne świadczenia z tytułu zagranicznej podróży służbowej niż wynikałoby to z odpowiednich przepisów. Jak zauważył SN w wyroku z 14 lutego 2017 r. (sygn. I PK 77/16) dysponowanie przez kierowcę pojazdem z miejscem do noclegu umożliwia ograniczenie w zakładowym regulaminie wynagradzania świadczeń z tytułu zagranicznej podróży służbowej do wysokiej i stałej diety, pokrywającej wszystkie niezbędne wydatki socjalne kierowcy, także z tytułu noclegów. Podobnie w wyroku SN z 9 marca 2017 r. (sygn. I PK 309/15) podkreślono konieczność uwzględnienia aspektu ekonomicznego przy wykładni przepisów. Firmy przewozowe mogą bowiem oczekiwać, iż zakup pojazdów wyposażonych w miejsca noclegowe i klimatyzację, wpłynie na obniżenie ich wydatków związanych z ryczałtami za noclegi kierowców.

Komentowana uchwała zdaje się potwierdzać nową, korzystniejszą dla pracodawców linię orzecniczą. Można zatem przyjąć, że obecnie jest możliwe ustalenie w sposób mniej korzystny zasad wypłacania ryczałtu za nocleg w kabinie samochodu w trakcie podróży służbowej kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym, niż wynikałoby to z przepisów o ustalaniu świadczeń dla pracowników sfery budżetowej.

To natomiast otwiera drogę dla wielu prywatnych firm transportowych do wytaczania powództw kierowcom o zwrot wypłaconych świadczeń, stanowiących bezpodstawne przysporzenie. Takie roszczenia nie będą jednak przysługiwać firmom, które nie określiły ani w zakładowych źródłach pracy, ani w umowach o pracę niższego ryczałtu noclegowego przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym niż wynikałoby to z wymienionych przepisów. Bowiemy w takich przypadkach dalej zastosowanie znajdować będą przepisy rozporządzenia wykonawczego wydanego z upoważnienia art. 77⁵ k.p.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/311109999-Firma-transportowa-moze-wyplacac-kierowcom-mniejszy-ryczalt-noclegowy---uchwala-SN.html>